

Inspektion av utbildningen vid den fristående förskoleklassen och grundskolan Wisénska i Stockholm

1 Syfte och genomförande

Utbildningen i fristående förskoleklasser och grundskolor står enligt 2 b kap. 8 § respektive 9 kap. 11 § skollagen under tillsyn av Statens skolverk. Skolverket skall också enligt sin instruktion granska kvaliteten i skolväsendet. Med anledning av detta har Skolverket genomfört en inspektion vid Wisénska i Stockholm.

Detta är Skolverkets första inspektion av skolan sedan den startade sin verksamhet höstterminen 2002. Inspektionen har bestått av dokumentstudier samt besök vid skolan den 14 april 2005. Inspektionen har utförts av Ulf Lindberg och Christer Wallentin, expertanställda vid Skolverket.

Skolverket har i samband med inspektionen haft kontakt med Solna stad angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet.

Inspektionen har inriktats på att kontrollera om skolans utbildning uppfyller kraven för godkännande och rätt till bidrag enligt 2 b kap. respektive 9 kap. skollagen samt 1 kap. och 1 a kap. förordningen om fristående skolor. Inspektionens uppgift är att klargöra om och hur väl en verksamhet fungerar i förhållande till bestämmelserna i skollagen och andra författningar. Den rättsliga regleringen framgår av bilaga 1.

Besöket har föregåtts av kontakter med skolans rektor och en företrädare för huvudmannen för planering samt en intervju med dessa. Vid besöket intervjuades rektorn samt ett urval av representanter för elever, föräldrar och lärare. Två morgonsamlingar samt lektioner i olika ämnen och arbetslag bevistades. Ett avslutande samtal hölls med rektorn och en företrädare för huvudmannen.

Alla faktauppgifter i rapporten är hämtade ur insänt material eller lämnade av skolledningen om inget annat anges. Skolans huvudman har givits möjlighet att lämna synpunkter på rapportens faktadel.

2 Allmänna förutsättningar för verksamheten

2.1 Skola

I mars 2000 begärde huvudmannen att få bedriva utbildning i fristående förskoleklass och grundskola med årskurs 1–9 i Karlskrona kommun med namnet Nivestedtska skolan. Skolverket godkände denna ansökan den 7 februari 2001 (dnr 2000:1229). Godkännandet gäller från och med läsåret 2001/02. Beslutet avser också rätt till bidrag samt tillstånd att anordna provning och utfärda betyg för skolans elever.

Den 25 januari 2002 beslöt Skolverket att medge byte av lägeskommun för Nivestedtska skolan från Karlskrona kommun till Solna stad (dnr 2001:3972). I ett

brev den 4 juli 2002 informerade huvudmannen Skolverket om ändringen av skolans namn till Wisénska.

I ansökan räknade huvudmannen med att skolan skulle vara fullt utbyggd 2002 och då ha 450 elever. Vid Skolverkets besök hade skolan totalt 223 elever med följande fördelning:

Årskurs	F	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Totalt
Elevantal	26	14	15	13	11	33	41	27	25	18	223

Skolans elever kommer huvudsakligen från Solna och Sundbyberg, men även från Ekerö, Sigtuna, Stockholm och Upplands Väsby.

2.2 Huvudmannens rättskapacitet

Huvudman för skolan är Rösjötorp Utbildning AB med organisationsnummer 556458-6724. Det är ett helägt dotterbolag till Vittra Utbildning AB som ingår i Burekoncernen, där Bure Equity AB är moderbolag.

2.3 Stabilitet

Ekonomi

Skolverket har tagit del av årsredovisningen för Rösjötorp Utbildning AB för 2003. Den avser hela företagets verksamhet, där Wisénska är en del. Årsredovisningen visar att bolaget har haft ett negativt resultat under åren 2001–2003. Årsredovisningen och räkenskaperna har granskats av en auktoriserad revisor.

Enligt företrädaren för huvudmannen och rektorn följer underskotten bolagets planer. Nystartade skolor går vanligtvis med underskott under de tre första åren för att gå runt från och med det fjärde året. Moderbolaget tillskjuter under uppbyggnadsskedet erforderligt kapital.

Elever

Rektorn framhöll att det är svårt att beräkna antalet elever eftersom skolan ligger i ett inflyttningsområde. Elevunderlaget påverkas av hur många lägenheter som blir färdiga, om de som flyttar in har barn i grundskoleåldern och så vidare. För läsåret 2005/06 räknar huvudmannen med att Wisénska kommer att ha cirka 350 elever.

2.4 Principer för intagning

Både förskoleklassen och grundskolan är öppna för alla. Hittills har alla elever som sökt tagits in. Om ett urval behöver ske kommer de sökande att tas in efter anmälningsdatum med förtur för sökande som har syskon i skolan. Samma urvalsregler gäller för förskoleklass och grundskola.

2.5 Skolhälsovård

Skolhälsovården utförs av personal från Sollentunahälsan AB. Den sköts av en skol-sköterska och en skolläkare som besöker Wisénska en dag per månad. De utför gängse hälsokontroller, tar emot inbokade elever, träffar föräldrar, ger remiss till specialister och så vidare. Elever som vill träffa skolsköterskan eller skolläkaren utanför skolan kan boka en tid och besöka Sollentunahälsan AB.

2.6 Registerkontroll

Alla anställningsärenden sköts av huvudmannen centralt. Enligt huvudmannen finns det registerutdrag för alla som arbetar på Wisénska. En nyanställning får enligt huvudmannens direktiv över huvud taget inte göras utan att ett registerutdrag har visats upp.

2.7 Avgiftsfri utbildning

Huvudmannen och rektorn uppgav att inga avgifter tas ut, och detta bekräftades i samtalet med föräldrar.

2.8 Bedömning

Skolverket bedömer att skolan uppfyller de krav på allmänna förutsättningar som ställs på verksamheten.

3 Utveckling och lärande respektive kunskaper och färdigheter

3.1 Skolans organisation och ledning

Rektorn på Wisénska har arbetat på skolan sedan i mars 2005. Han har en lärarutbildning för årskurs 4–9 med inriktning på samhällsorienterande ämnen och erfarenhet av arbete som skolledare i grundskolor i Stockholms stad. Han har gått igenom kommunens rektorsutbildning och deltar för närvarande i den statliga rektorsutbildningen.

Rektorn får stöd i sitt arbete från Vittras centrala administration och ledning. Det finns personer centralt som arbetar med pedagogik, utvärderingar, resultatuppföljning, ekonomi med mera. Vittras ledning och samtliga rektorer träffas under cirka 20 dagar per år för erfarenhetsutbyte, utvärdering, planering, gemensam kompetensutveckling med mera. Dessutom har varje rektor regelbunden kontakt med sin närmaste chef (områdeschefen) för att diskutera frågor som rör den egna skolan.

Den rektor som startade Wisénska slutade av hälsoskäl i september 2004. Eftersom situationen var akut tog en av Vittrakoncernens områdeschefer över rektorsuppdraget under en kort tid. Innan den nuvarande rektorn började i mars 2005 hade skolan en tillfällig rektor under tre månader. Enligt huvudmannen innebar rektorsbytena påfrestningar på verksamheten, men den negativa effekten mildrades genom extraordinära insatser av arbetslagsledarna och de övriga pedagogerna. Inga elever har heller slutat av den anledningen, enligt huvudmannen, fast det fanns tecken på

att så skulle ske. De intervjuade pedagogerna ansåg att chefsbytena hade försvårat deras arbete, särskilt med elevvårdsärenden. Även i Skolverkets samtal med elever och föräldrar var den här frågan på tal, men ingen av de intervjuade eleverna eller föräldrarna nämnde turbulensen på rektorstjänsten som ett problem.

Eleverna och pedagogerna är organiserade i tre arbetslag. Miniorerna omfattar förskoleklassen och årskurs 1–3, juniorena årskurs 4–5 samt seniorerna årskurs 6–9. Varje arbetslag har en ledare som samlar lagets pedagoger till ett möte en gång per vecka. Arbetslagsledarna har regelbundna möten med rektorn. Inom ett arbetslag finns det ett antal ansvarsgrupper. Dessa grupper kan bestå av 15–30 elever och för varje grupp finns det en så kallad ansvarspedagog.

3.2 Lärarkompetens

Alla lärare i Vittrakoncernen kallas för pedagoger. Vid tiden för Skolverkets besök hade skolan elva heltidsanställda pedagoger och sju pedagoger anställda på 30–90 procent av en heltidstjänst.

I miniorlaget finns fem pedagoger, varav tre har en grundskollärodbildning och två har en annan högskoleutbildning med betyg i pedagogik. En av miniorlagets lärodbildade pedagoger har en utbildning med inriktning på svenska/so och två har en inriktning på ma/no.

I juniorlaget finns tre pedagoger. Två av dem är lärodbildade med inriktning på svenska och so-ämnen. Den tredje pedagogen har en praktisk pedagogisk utbildning med inriktning på matematik och fysik.

I seniorlaget finns sju pedagoger. Fem av dem är lärodbildade, varav tre med gymnasielärodbildning. En pedagog är högskoleutbildad i historia, geografi, statsvetenskap och arkeologi, men saknar en lärodbildning. Den pedagog som undervisar i tyska har bott i Tyskland under flera år och talar språket flytande.

Till de tre lagen tillförs dessutom följande resurser. En pedagog med flerårig erfarenhet som ledare och tränare för ungdomar undervisar i idrott och hälsa; en pedagog med utbildning från Levande verkstad undervisar i bild och slöjd; en pedagog som är professionell musiker undervisar i musik.

De intervjuade föräldrarna ansåg att pedagogerna är mycket engagerade och lätta att hålla kontakt med. Ett vanligt omdöme från eleverna var att pedagogerna är ”bra” och ”snälla”.

Skolverket påtalade vid inspektionen bristen på behöriga och kompetenta lärare i de naturorienterade ämnena och i de praktiskt-estetiska ämnena. Rektorn och huvudmannen redovisade åtgärder som de har genomfört eller planerar att vidta redan under vårterminen 2005 för att i någon mån komma till rätta med detta problem. I övrigt hänvisade de till den förestående planeringen inför läsåret 2005/06.

Enligt huvudmannen är det en utgångspunkt att anställa formellt behöriga och kompetenta pedagoger och att säkerställa ämneskompetens så att eleverna på bästa sätt får professionell hjälp och vägledning för att kunna nå målen. Huvudmannen

arbetar för att säkerställa behörighet och kompetens för samtliga pedagoger. Detta har hittills lyckats bäst i de mer omfattande ämnena; pedagogerna i dessa ämnen har också en viktig uppgift som ansvarspedagoger. Huvudmannens önskan att rekrytera lärarutbildad personal gäller även ämnen med färre timmar per ämne och elev såsom de estetiska ämnena, hem- och konsumentkunskap samt idrott och hälsa, men huvudmannen konstaterar att det är svårare att finna formellt behöriga pedagoger, speciellt under skolans uppbyggnadsskede, dels därför att de flesta önskar att få en heltidstjänst, dels därför att många inte gärna vill ha en timanställning utan önskar större trygghet. Huvudmannen tillsvidareanställer inte pedagoger som inte är lärarutbildade.

En elevassistent arbetade i verksamheten på timbasis. Wisénska samarbetar med Lärarhögskolan i Stockholm. Vid inspektionsbesöket gjorde fyra studenter sin verksamhetsförlagda utbildning på skolan.

3.3 Lokaler och utrustning

Skolan ligger i en ny byggnad som är belägen i Frösundaområdet i Solna. Inflyttningen skedde i september 2004. Dessförinnan bedrevs verksamheten i provisoriska lokaler i grannskapet. Lokalerna är anpassade för att tillåta många olika aktiviteter och grupperingar, bland annat storföreläsningar, traditionella lektioner, projektarbete och eget arbete. Det finns inga klassrum i vanlig mening. Alla rum kallas för lärsalar oavsett om de är öppna, slutna, små eller stora. Varje arbetslag disponerar en stor öppen yta som är omgiven av mindre rum. Mellan rummen finns fönster och skjutdörrar.

Lokalerna ger ett öppet, ljust och luftigt intryck. Flera av de intervjuade eleverna nämnde de fina lokalerna när de berättade om sin skola. Några av dem tyckte emellertid att de blev störda av andra elever som kom och gick och var högröstade.

Eleverna i varje arbetslag har god tillgång till datorer och skrivare. Det finns också förbrukningsmaterial, laborativt material, referenslitteratur och andra läromedel.

Skolan har specialsalar med utrustning för undervisning i de naturorienterade ämnena och teknik. För undervisningen i slöjd och bild har skolan en så kallad estetikverkstad. Tillgången på utrustning är begränsad; det finns till exempel ett fåtal hyvelbänkar. Undervisningen i idrott och hälsa sker till stor del i Solnahallen. En del idrottspass förläggs till en simhall, en aerobicslokal, Hagaparken och andra ställen. För undervisningen i hem- och konsumentkunskap hyr Wisénska in sig i en kommunal grundskola i Bergshamra.

3.4 Undervisningens innehåll och arbetsformer

Wisénska följer läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) och de nationella kursplanerna. För alla grundskolor inom Vittra finns en "Studiekarta Grundskola" där mål och betygskriterier presenteras. En översiktlig genomgång av Vittras måldokument visar en god överensstämmelse med de nationella måldokumenterna. Det är ovedersägligt att företaget strävar efter en hög grad av målstyrning

av undervisningen. Intervjuerna visade att pedagogerna lyfter fram målen och att eleverna är medvetna om dem.

Wisénskas timplan för årskurs 1–9 omfattar enligt ansökan 6805 timmar, det vill säga 140 timmar mer än timplanen för det offentliga skolväsendet. Den totala undervisningstiden finns till förfogande för alla elever och i den ingår elevens val och skolans val. Eftersom det tar olika lång tid för eleverna att nå målen i de olika ämnen har varje elev sin egen handlingsplan som styr elevens arbete i vardagen utifrån hennes eller hans individuella behov och förutsättningar.

Eleverna startar klockan 08.30 varje dag i sin ansvarsgrupp och avslutar även dagen där. För miniörerna slutar skoldagen omkring klockan 14 och för juniorer och seniorer klockan 15 utom på fredagarna då alla elever slutar omkring klockan 14. Det finns inga håltimmar utan eleverna arbetar med uppgifter kopplade till sina egna handlingsplaner i olika grupperingar hela dagen och pedagogerna är alltid närvarande.

Varje läsår börjar med ett ”träningläger” under fyra veckor då eleverna bland annat arbetar med ett miniprojekt. Det är en slags komma igång-period som resulterar i att varje elev har gjort upp en handlingsplan för det kommande läsåret. Den individuella utvecklingsplanen skrivs in i en särskild bok, den så kallade IUP-boken, och är en utgångspunkt för kommande uppföljningar och justeringar i elevens studieuppläggning. Planen består av följande delar: (1) personlig utveckling, (2) lära sig att lära och (3) kunskap. Den ger också plats för fördjupning inom elevens egna intresseområden.

Lsåret delas in i sexveckorsperioder. En sådan period inleds med två, tre projektveckor och avslutas med ämnesspecifika veckor. Projekten är målstyrda och ämnesintegrerade. De bygger på läroplanens och kursplanernas mål och i förekommande fall betygsriterier. Projekten är desamma vid alla Vittraskolor och har rubriker som ”Tro, hopp och kärlek”, ”Invecklat men utvecklande”, ”100 språk” och ”Design”. Flera av de intervjuade eleverna tyckte att det är roligt att arbeta med projekten och att man lär sig mycket. Några elever ansåg att det kunde vara svårt att förstå målen för ett projekt.

Under ämnesveckorna hör eleverna till olika grupper i olika ämnen. Grupplaceringen avgörs i första hand av vad eleven skall arbeta vidare med för att nå målen på bästa möjliga sätt.

För varje sexveckorsperiod görs en översiktlig plan som sedan konkretiseras för varje vecka. Sexveckorsplanen och den veckovisa planeringen, liksom utvärderingen efter varje vecka och period, kommuniceras med föräldrarna genom elevens IUP-bok. Efter en sexveckorsperiod gör pedagogerna under två utvärderings- och förberedelsedagar en utvärdering av var eleverna står. Dessa fortlöpande uppföljningar och utvärderingar resulterar i omgrupperingar och en prioritering grundad på var varje elev befinner sig och behöver arbeta vidare med.

Det framgår av insänd dokumentation, liksom av Skolverkets intervjuer och observationer, att undervisningsättet på Wisénska utgår ifrån en långtgående individualisering, vilket för övrigt gäller hela Vittra. Uppläggningsen ställer krav på eleverna att ta ansvar för sina studier. Den ställer också krav på pedagogerna att följa upp varje elev och anpassa undervisningen efter skiftande behov.

De intervjuade eleverna hade olika uppfattning om värdet av IUP-boken. Ett genomgående tema i intervjuerna var emellertid att eleverna i hög grad uppskattar eget arbete, att planera själva och att få den undervisning som de har behov av.

Några av de intervjuade pedagogerna ansåg att IUP-boken borde göras om för att bli enklare och passa de yngre barnen bättre. En annan synpunkt var att bokens nuvarande utformning gynnar textorienterade elever. Eftersom boken är central i undervisningen borde den utformas mer oberoende av elevernas olika lärostilar enligt dessa pedagoger.

Eleverna i förskoleklassen arbetar i stor utsträckning tillsammans med eleverna i årskurs 1–3. Pedagogerna tar hänsyn till varje barns behov utan att dra en skarp gräns mellan förskoleklassen och grundskolans första årskurser.

3.5 Skolans resultat och betygssättning

Våren 2004 gick de första 15 eleverna ut från årskurs 9 på Wisénska. Deras genomsnittliga meritpoäng var 205, vilket kan jämföras med det genomsnittliga meritvärdet för hela landet som var 207. I det nationella provet 2004 för årskurs 9 i svenska, matematik respektive engelska var andelen godkända elever 84 procent, 75 procent respektive 92 procent. I det nationella provet för årskurs 5 i svenska, matematik respektive engelska hade skolans elever goda resultat för såväl 2003 som 2004 med 85–95 procent av eleverna godkända.

Skolan genomför ett diagnostiskt prov i läsning och skrivning för årskurs 3, utarbetat av Psykologiförlaget. För 2003 klarade 63 procent av eleverna provet och för 2004 var andelen densamma. Skolan deltar också i ett matematikprov för årskurs 3 från PRIM-gruppen vid Lärarhögskolan i Stockholm. För 2003 var andelen 67 procent som klarade provet. Det var bara två elever som deltog i matematikprovet 2004, varför resultatet inte redovisas här.

Många av de intervjuade eleverna ansåg att de lär sig mycket, inte minst under projektveckorna. Men det var också flera elever som tyckte att de hade fått lära sig för litet i vissa ämnen. Detta gällde i första hand de naturorienterade ämnena, och några elever var oroliga för att inte ha fått lära sig tillräckligt när de går ut grundskolan. Slöjd, bild, teknik och hem- och konsumentkunskap var andra ämnen som några elever kritiserade för att ha ett magert innehåll.

I Vittramodellen ingår att eleverna får ett skriftligt omdöme i slutet av ett läsår. Skolverket har tagit del av exempel. Texten är allmänt hållen och handlar om elevens starka sidor respektive vad hon eller han behöver träna på och utveckla. De är inte betygslänkande. Enligt huvudmannen är omdömet ett frivilligt erbjudande.

Wisénska, liksom de övriga Vittraskolorna, gör årligen en enkätundersökning av så kallad upplevd kvalitet. Utvärderingen görs under vårterminen och är kopplad till respektive elevmål, föräldramål, medarbetarmål och kulturmål. Dessa mål är en konkretisering av målen i de nationella styrdokument. Siffrorna för 2003 och 2004 visar att Wisénska på de flesta punkter låg ungefär lika med eller till och med över genomsnittet för Vittraskolorna. Det var till exempel 78 procent av eleverna som gav skolan ett bra helhetsbetyg och 85 procent skulle rekommendera den till någon annan elev. Bland föräldrarna var motsvarande andelar 90 respektive 95 procent.

3.6 Bedömning

Skolverket bedömer att utbildningen ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan skall förmedla. Vidare bedömer Skolverket att barnen i förskoleklassen får stimulans till utveckling och lärande. De får en god grund för sin fortsatta skolgång.

Skolverket bedömer att lärargruppen på Wisénska som helhet är engagerad och lämpad för sina uppgifter. Det finns emellertid också uppenbara brister. Detta gäller framför allt lärare för undervisningen i de senare årskurserna i de naturorienterande ämnena, men en viss förstärkning skulle också behöva ske i hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, musik, slöjd samt teknik. Skolverket förutsätter att huvudmannen strävar efter att höja och bredda lärargruppens kompetens i dessa ämnen både i den löpande kompetensutvecklingen och vid rekrytering av ny personal.

4 Allmänna mål och värdegrund

4.1 Skolans mål och värdegrund

I skolans verksamhetsplan, verksamhetsberättelse och kvalitetsredovisning – som är ett dokument – redovisas den idémässiga grunden för Vittraskolorna. Ett nyckelbegrepp är livschanser:

”Vi vill bidra till att öka *livschanserna* under livets olika skeenden genom att i skolan motivera ett lärande som innebär att eleverna hela tiden vill lära sig nytt i takt med sin egen utveckling. Därför arbetar vi lika intensivt med de tre delarna i IUP; personlig utveckling, lärande och kunskapsutveckling. De tre delarna är starkt sammanflätade och varandras förutsättningar för att få kunskaper och självinsikt som ger möjligheter till vidare studier, arbete och ett meningsfullt liv.”

I dokumentet beskrivs verksamhetsmålen för 2004/05. Målen delas in i dels upplevd kvalitet (elevmål, föräldramål, medarbetarmål och kulturmål), dels formella mål (kunskapsmål). Det är ett stort antal mål och gäller lika för alla Vittraskolor.

Enligt huvudmannen är Vittras kulturmål en konkretisering av det läroplanen säger om grundläggande värden, förståelse och medmänsklighet. Genom tydliga spelregler för ett önskat förhållningssätt tränas eleverna att ta ett eget ansvar och att visa respekt för olikhet. ”Våra kännetecken för en väl fungerande kultur är personligt

ansvar, olikhet och tydlighet. Detta är alltid centralt i de handlingar och i den kommunikation som skolchef och pedagoger för med elever och föräldrar.”

De prioriterade elev- och föräldramålen – inom området upplevd kvalitet – formuleras på följande vis: ”85 % av eleverna anger att de skulle rekommendera sin enhet till någon annan elev” respektive ”85 % av föräldrarna anger att IUP bidragit till deras barns personliga utveckling, kunskaper och förmåga att lära sig”. Till målen är kopplat handlingar för att nå målen.

De prioriterade kunskapsmålen – inom området formella mål – är två: ”90 % av eleverna skall efter år 3 kunna läsa och skriva samt förstå och använda det svenska språket” och ”90 % av eleverna skall efter år 3 kunna räkna samt förstå och använda de fyra räknesätten”. Ett annat kunskapsmål är att ”85 % av eleverna skall på de nationella proven prestera ett resultat som är högre än riksgenomsnittet” och ”85 % av eleverna skall uppnå högre betyg än riksgenomsnittet”.

4.2 Skolans arbete mot kränkande behandling och för jämställdhet

Intervjuerna med pedagogerna visade att de är uppmärksamma på tecken på att en elev mobbas eller kränks på något annat vis. Pedagogerna menar att Vittramodellen i sig förebygger kränkande behandling. De vuxna rör sig hela tiden i skolan, eleverna är aldrig lämnade åt sig själva. I Vittras styrdokument lyfts en god skolkultur fram.

Enligt kvalitetsredovisningen från våren 2004 var det 75 procent av eleverna som upplevde att de är respekterade av andra elever, vilket var något lägre än målet som är satt till 80 procent.

Huvudintrycket av Skolverkets intervjuer med elever och föräldrar är att mobbning eller annan kränkande behandling förekommer i liten utsträckning på Wisénska. Flera elever kunde direkt ange en pedagog som de skulle vända sig till om de blev mobbade eller såg någon bli det, och de var övertygade om att denne direkt skulle ta itu med problemet.

I ett dokument med rubriken ”Hur vi på Wisénska och i Vittra arbetar för att bygga en väl fungerande kultur och för att förebygga och motverka kränkande behandling” beskrivs ingående grunden för skolans syn på dessa frågor och vilka handlingar som förebygger kränkande behandling. Där pekar man bland annat på att skolans kulturmål ”är lika självklara för oss att arbeta mot som de formella målen”.

Risken för mobbning eller någon annan kränkande behandling från de vuxnas sida mot eleverna nämns inte i ovanstående dokument. Enligt huvudmannen är det emellertid en självklarhet att pedagoger eller andra vuxna inte mobbar eller kränker någon av eleverna. ”Det ligger i hela vår modell och värdegrund samt i våra pedagogers uppdrag och roller.”

Arbetet med att främja en god miljö för arbete och lärande – där frågan om jämställdhet finns med – är enligt huvudmannen en integrerad del i den pedagogiska vardagen. För elevernas del ingår det till stor del i projekten. När frågor om jäm-

ställdhet bearbetas arbetar eleverna i olika gruppkonstellationer – i såväl flickgrupper och pojkgrupper som blandade grupper – för att eleverna skall få möjlighet till olika slags samtal och att växla perspektiv.

4.3 Elevernas ansvar och inflytande

Varje elev har en individuell utvecklingsplan. Den första planen utarbetas vid ett möte där eleven, elevens vårdnadshavare och elevens ansvarspedagog är med. Planen följs upp och revideras i de regelbundna utvecklingssamtal som hålls en gång per termin. Eleverna och vårdnadshavarna är alltid med på utvecklingssamtalen.

Elevernas inflytande är olika stort beroende på vilken del i den individuella utvecklingsplanen som det rör sig om. När det gäller kunskapsdelen utgår alla studier från målen i de nationella styrdokumenterna. Eleverna har möjlighet att påverka hur de skall arbeta för att nå olika mål, och de kan välja den takt som passar dem. När det gäller personlig utveckling och att lära sig att lära – alltså de övriga delarna i den individuella utvecklingsplanen – sätter eleverna upp egna mål.

I varje ansvarsgrupp har eleverna en möjlighet till ett formellt inflytande. Vid regelbundet återkommande möten kan eleverna diskutera frågor av allmän karaktär på skolan, bland annat frågor som elevrådet tar upp. Intervjun med elever visade att det formella elevinflytandet fungerar mer eller mindre bra i de olika grupperna. Det finns ett elevråd på skolan som består av två representanter för varje ansvarsgrupp. Ingen av de intervjuade eleverna var med i elevrådet, men de kände till några frågor som elevrådet har ägnat sig åt.

4.4 Allsidighet och saklighet i undervisningen

Undervisningen utgår från Lpo 94 och de nationella kursplanerna. Läromedel av olika slag står till elevernas förfogande. I engelska, matematik och svenska har eleverna läroböcker. Eleverna har god tillgång till datorer och skrivare, och de kan söka information på internet. De intervjuade eleverna berättade att de emellanåt besöker kommunens bibliotek i Solna centrum.

4.5 Elever i behov av särskilt stöd

Enligt rektorn och pedagogerna är det många elever som behöver särskilt stöd för att klara av studierna; andelen 1/3 nämndes. Enligt dem gör skolans arbetssätt att det är lätt för pedagogerna att upptäcka om en elev tillhör denna grupp. För elever i behov av särskilt stöd gör skolan ett åtgärdsprogram, en så kallad förstärkt handlingsplan. Planen fastställs genom att eleven, vårdnadshavaren, ansvarspedagogen och rektorn skriver under den. Om åtgärden i planen inte skulle hjälpa är nästa steg att rektorn kallar alla berörda till en elevvårdskonferens.

Den hjälp som en elev i behov av särskilt stöd kan få är i första hand en ökad uppmärksamhet av pedagogerna. I vissa fall kan ansvarspedagogen också komma överens med elevens föräldrar om att de skall hjälpa till på hemmaplan. Wisénska har ingen egen specialpedagog, men kan enligt rektorn vid behov anlita utomstående

de experter, till exempel nämndes specialpedagog, logoped, kurator eller skolpsykolog.

Enligt de intervjuade eleverna får de den hjälp de behöver i undervisningen. ”Men på proven får vi klara oss själva”, påpekade en flicka.

4.6 Skolans kontakter med hem, samhälle och arbetsliv

Enligt huvudmannen har skolan ett aktivt samarbete med föräldrarna. En dialog förs om mål för eleven och hur eleven utvecklas. ”Vi ser våra föräldrar som en resurs som har möjlighet att påverka oss och komma med idéer om verksamheten. Men vi har inga krav på delaktighet annat än för det egna barnet.”

En viktig kanal för samarbetet mellan skolan och hemmen är IUP-boken som eleverna skall ta med sig hem varje fredag. I den kan ansvarspedagogen ställa frågor till föräldrarna, och föräldrarna kan svara, ge kommentarer och skriva egna frågor till skolan.

Det finns ett föräldraråd på Wisénska. De föräldrar som ingår i rådet representerar bara sig själva. Rektorn kan stämma av åtgärder och förslag med rådets medlemmar, och dessa kan komma med egna tips och idéer.

Härutöver finns flera kommunikationskanaler, till exempel föräldramöten – både skolväs och arbetslagsvis – rektorns nyhetsbrev och arbetslagens informationsbrev.

Eleverna får kontakt med samhället och arbetslivet genom bland annat studiebesök och praktisk arbetslivsorientering (prao). Enligt huvudmannen engageras föräldrarna i prao eftersom eleverna förväntas ordna egna platser.

4.7 Bedömning

Skolverket bedömer att utbildningen uppfyller kraven på att den skall motsvara grundskolans allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Wisénskas handlingsprogram mot kränkande behandling bör även omfatta hur skolan skall agera vid kränkningar mellan vuxna och elever.

5 Skolans kvalitetsarbete

5.1 Skolans arbete med kvalitetsfrågor

För att utvärdera upplevd kvalitet genomförs varje vårtermin en enkätundersökning i samarbete med Temo. Den besvaras av elever, föräldrar och personal. Denna undersökning kompletteras i november med en mindre utvärdering, riktad till elever och föräldrar, kring den individuella utvecklingsplanen och elevernas handlingsplaner.

En annan viktig utgångspunkt för skolans kvalitetsarbete är resultaten på de diagnostiska proven i svenska och matematik i årskurs 3, resultaten på de nationella

proven i årskurs 5 samt elevernas betyg i årskurs 9. Med skolans terminologi avser detta formella resultat.

Med utgångspunkt i gjorda erfarenheter och uppnådda resultat planeras det kommande verksamhetsåret. Rektorn arbetar i samråd med pedagogerna fram en handlingsplan för respektive enhet och arbetslag. Varje anställd har också en individuell handlingsplan. Handlingsplanerna är det interna och konkreta styr- och hjälpmedel som används i det faktiska vardagsarbetet på varje enhet och i varje arbetslag och som stöd för varje medarbetare.

5.2 Skolans kvalitetsredovisning

Kvalitetsredovisningen för Wisénska 2003/04 ingår i ett dokument med rubriken ”Verksamhetsplan, Verksamhetsberättelse & kvalitetsredovisning”. Där återges både de formella resultaten och den upplevda kvaliteten. De uppnådda resultaten ställs mot målen. Åtgärder för att komma till rätta med brister anges också, om än kortfattat.

Dokumentet ”Verksamhetsplan, Verksamhetsberättelse & kvalitetsredovisning” handlar i övrigt i stor utsträckning om Vittras pedagogiska modell och hela Vittra-koncernen.

5.3 Bedömning

Skolverket bedömer att Wisénkas kvalitetsredovisning tillgodoser de krav som författningarna ställer.

Bilaga Rättslig reglering

Utbildningen i **fristående förskoleklasser** regleras i 2 b kap. skollagen.

I 7 § anges vad som krävs för godkännande:

Utbildningen ”*skall godkännas, om*

1. *den stimulerar varje barns utveckling och lärande och kan ligga till grund för fortsatt skolgång, och*
2. *den även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.”*

Utbildningen skall godkännas om villkoren enligt ovan är uppfyllda, och om:

”...

1. *skolan står öppen för alla barn som har rätt till utbildning inom förskoleklassen, med undantag för sådana barn som det skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter att ta emot för den fristående skolan,*
2. *skolan för undervisningen använder lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva, dock med undantag för fall då personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, och*
3. *skolan uppfyller de ytterligare villkor som regeringen föreskriver i fråga om utbildningen och om antagningen till och ledningen av sådan utbildning.”*

Utbildningen vid **fristående grundskolor** regleras i 9 kap. skollagen. I 2 § anges vad som krävs för godkännande:

”En fristående skola, vars utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan (...) skall förmedla, skall godkännas, om

1. *skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet,*
2. *huvudmannen för skolan har förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med ovan angivna villkor,*
3. *skolan står öppen för alla barn som enligt denna lag har rätt till utbildning inom motsvarande skolform i det offentliga skolväsendet, med undantag för sådana barn vilkas mottagande skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för skolan,*
4. *skolan har minst 20 elever, om det inte finns särskilda skäl för ett lägre elevantal,*
5. (...)
6. *skolan för undervisningen använder lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva, dock med undantag*

för fall då personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, och

7. *skolan uppfyller de ytterligare villkor som regeringen föreskriver i fråga om utbildningen vid fristående skolor och om antagningen till och ledningen av sådana skolor. En fristående skola som avses i denna paragraf får inom ramen för vad som sägs i första stycket 1 ha en konfessionell inriktning.”*

Regeringen föreskriver sådana ytterligare villkor som omnämns i lagen ovan i förordningen (1996:1206) om fristående skolor.

Enligt 1 kap. 2 a § skollagen skall skolan på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Vidare finns en hänvisning till bestämmelserna i 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) om skyldigheten att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd.

Enligt 3 kap. 14 § skollagen skall huvudmannen för en fristående skola anmäla till hemkommun om en skolpliktig elev är frånvarande i stor utsträckning utan giltig orsak.

Enligt 9 kap. 16 b § skollagen gäller bestämmelserna i 2 kap. 4 och 5 §§ skollagen om behörighet och anställningsvillkor även för fristående grundskolor och särskolor.

Enligt 14 kap. 7 a § skollagen skall skolan för elever i sådana fristående skolor som avses i 9 kap. erbjuda skolhälsovård som motsvarar den som ges inom motsvarande skolform inom det offentliga skolväsendet.

Huvudmannen skall iaktta sina skyldigheter enligt lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

En fristående skola skall dessutom årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning enligt förordningen (1997:702) om kvalitetsredovisning inom skolväsendet.